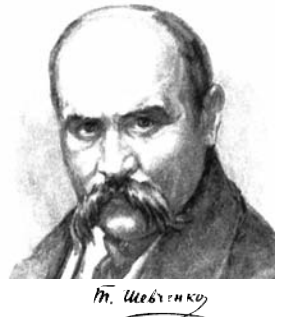

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXIV-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 17-18/ вересень 2013 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

**З НОВИМ
НАВЧАЛЬНИМ РОКОМ!**

Іван КОВАЧ

ЮНІСТЬ СВІТЛА

*Кроки учнів – це книга нова,
їм судилося вчитись і знати,
заобрійні шляхи прокладати,
первородних вітрів де слова.*

*Юність світла – це сонце жарке,
в перемогах воно соковите,
проліскове, блакиттю вповите,
стоголосе, глибоке, гладке.*

*Вересневих пісень йде пора,
в яку манить і знане, й незнане,
хто лиш в завтра принадно загляне,
той воскресне з тепла і добра.*

*В кого мрія, а в учнів це є,
бо глибшають висоти розвою,*

*і несеться дорога буйною,
коли серце дзвіночка заб'є.*

*Далеч кличе, – такою ж росте,
її начерк подібний до висі, –
риси лету і вічності риси,
в горах знань її постать цвіте.*

*Батьківщину любити вчить час, –
наш високий, могутній, великий,
чесний, гідний, такий світлоликій,
що підносить, уславлює нас.*

*Йдуть до школи, немов в майбуття,
діти – паростки дерева віку,
йдуть знання їм назустріч без ліку,
діти ж наше довір'я в життя!*

У номері:

- Вітальне слово голови СУР ▶ стор. 2
- X-й Світовий Конгрес Українців ▶ стор. 3
- Форум Української Молоді Діаспори ▶ стор. 4
- Виступ Ст. Бучути по Радіо-Сігет ▶ стор. 5
- Рождество Пресвятої Богородиці ▶ стор. 6
- «Маруся Чурай» рум. мовою ▶ стор. 7
- «Гетьман І. Мазепа – відомий і невідомий» ▶ стор. 8
- З діяльності викладача-словесника ▶ стор. 9
- Табір меншин в Румунії ▶ стор. 10
- Шевченко в українському кіно ▶ стор. 11
- Щасливі, радісні дні ▶ стор. 12
- Червона калина – символ України ▶ стор. 13
- З Новим навчальним роком! ▶ стор. 14
- «Be Creative! – Будь творчим!» ▶ стор. 15
- З днем народження Вас! ▶ стор. 16

Вітальне слово голови СУР Степана Бучути на початку нового шкільного року в українському ліцеї імені Тараса Шевченка в м. Сігеті

Шановні представники місцевої влади,
Шановні представники міністерства освіти,
Шановні представники повітового інспекторату,
Шановний пане директор,
Шановні викладачі, учні та батьки!

В першу чергу дозволяю висловити подяку за Ваше запрошення і за можливість передати вітання викладачам, працівникам, батькам і учням! Сьогодні у вашому житті черговий, дуже серйозний етап. Я думаю, що кожен з вас пам'ятатиме цей день. Роки навчання у школі дадуть вам добрий старт у житті. Всі знання, які ви тут почерпнете, стануть основою для вашого подальшого дорослого життя. Ви сьогодні - іменинники.

Кожна людина, перегортаючи сторінки свого життя, зупиняється на тій, що має назву "школа". При цій згадці линуть приємні, життєрадісні думки, щемить серце, бо згадуєш своє дитинство, юність, своїх кращих друзів, своїх порадників і наставників - учителів. Я не сумніваюся, що цей рік буде

позначений оновленням ідей, думок, він збудить творчим імпульсом вашу енергію, додасть наснаги, оптимізму. Бажаю всім вам міцного здоров'я, терплячості, відчуття результату своєї праці, щирого прагнення до нових знань. Головне - вірити в свої сили, залишатись вірним своїм друзям, думкам, рідній землі, нашій єдиній Україні, любити своїх батьків та не забувати рідну школу. Не зупиняйтеся на досягнутому, ставте перед собою високі завдання та досягайте нових вершин.

Нехай цьогорічний 16-ий вересень буде легким і успішним для усіх учнів.

Також хочу побажати і викладачам успіхів у цьому новому навчальному році, тому що саме завдяки вашій нелегкій праці виховується майбутнє українців Румунії. Ми гордимось педагогами наших українських шкіл, результати яких відомі навіть поза межами країни, а це, шановні викладачі, - ваша заслуга.

Зі святом вас усіх, з початком нового навчального року!

З повагою,

Голова Союзу українців Румунії,
Степан БУЧУТА

Виступ голови СУР в рідному селі Поляни

16 вересня Голова Союзу українців Румунії пан Степан Бучута, на запрошення директора школи №1 пана Михайла Кучічі та прималя села пана Штефана Ончі, був присутній на відкритті нового шкільного року в своєму рідному селі Поляни, повіт Марамуреш.

В Нижньому Краї села Поляни цього року була перебудована школа, та сама школа, в якій учився і пан Степан Бучута і в якій будуть учитись учні технічного ліцею села Поляни.

На відкритті були присутні: Голова СУР пан Степан Бучута, повітовий радник Бевка Іван, прималя села Штефан Онча, заступник прималя Кімшак Штефан, економічний радник СУР Мирослав Петрецький, новий директор школи №1 Михайло Кучіча.

Маючи таку нагоду, пан Степан Бучута передав освітянам наступне поздоровлення:

ПОЗДОРОВЛЕННЯ

Союз Українців Румунії в особі голови Степана Бучути висловлює глибоке задоволення і подяку Румунській Державі, Румунському Уряду, Місцевій держадміністрації за те, що перебудували українську школу з Нового Краю в селі Поляни.

Шановний пане прималя!

Шановний пане директоре!

Багато випускників стали талановитими фахівцями, керівниками, та найголовніше – прекрасними людьми й свідомими патріотами своєї держави. Тож не дивно, що нинішній колектив, випускники та всі, хто причетний до життя школи, з упевненістю й оптимізмом дивляться у майбутнє.

Школа перетворилася на справжній храм науки, який черпає енергію з натхнення своїх наставників і вихованців. У стінах навчального закладу ми вже давно переконані: доля завжди на боці сильних і наполегливих, ініціативних і небайдужих. Життя прекрасне і воно продовжується. Хай щастить Вам у всі часи!

Ми раді, що маємо можливість передати

Микола-Мирослав ПЕТРЕЦЬКИЙ економічний радник СУР

викладачам, працівникам і учням вітання з найкращими побажаннями успіхів у навчально-виховному процесі з надією на покращення його в майбутньому.

З нагоди відновлення української школи з Нового Краю з Полян бажаємо, щоб освіта на материнській мові продовжувала розвиватись на користь українського населення без будь-яких перепон і щоб наша спільнота спрямувала всі свої зусилля на модернізацію і підтримку цієї важливої для нас усіх установи.

З повагою,

Голова Союзу українців Румунії
Степан БУЧУТА

Дорогі школярі, батьки та вчителі! Вітаємо Вас з 16-тим вереснем, з Днем Першого Дзвінка!

Цей день завжди особливо урочистий і хвилюючий, адже саме з нього починається незвіданий, цікавий і, водночас, нелегкий шлях до пізнання, до нових звершень, до самостійного життя.

Це день, з якого починається дорога в майбутнє для кожного з вас.

У цей день всім учням і вчителям бажаємо міцного здоров'я, терплячості, добра, благополуччя, радості й натхнення, творчої наснаги, а головне-щирого прагнення до нових знань. Нехай новий навчальний рік буде кращим за попередній і всі ваші бажання стануть реальністю!

Бажаємо усім школярам, учням на цьому шляху підкорити нові вершини знань, знайти взаєморозуміння з викладачами та батьками, зустріти добрих і надійних друзів, впевнено крокувати Країною Знань і пам'ятати, що саме від освіти залежить успіх у майбутньому.

Нашим дорогим першокласникам – успішного старту, легкого навчального року, сповненого цікавих вражень!

Батькам бажаємо щоденно відчувати гордість за своїх дітей, радіти їхнім успіхам.

Саме у цей день ми з особливою теплою згадуємо своїх вчителів, їх неоціненну роботу розуму і серця.

Щиро дякуємо Вам, дорогі наші вчителі, - ми завжди залишаємось Вашими учнями і низько вклоняємось за благородний Ваш труд.

Нехай перший день навчального року буде радісним та сонячним початком нової сторінки життя кожного з Вас!

З повагою,

Ельвіра КОДРЯ – радник
Департаменту Меншин
Міністерства Освіти Румунії

X СВІТОВИЙ КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ

Х-й Світовий Конгрес Українців відбувся 20-22 серпня 2013 р. в м. Львів, Україна, в Національному університеті „Львівська політехніка” і був присвячений пам’яті жертв Голодомору 1932-33 рр. у його 80-ту річницю.

Союз українців Румунії є членом Світового Конгресу Українців (СКУ), Європейського Конгресу Українців (ЕКУ), Української Всесвітньої Координаційної Ради (УВКР), Товариства зв’язків з українцями за межами України (Товариство «Україна-Світ»).

СКУ, заснований в 1967 році як некомерційна організація, був визнаний в 2003 році Економічним і соціальним комітетом Організації Об’єднаних Націй як неурядова організація (НУО) зі спеціальним консультативним статусом.

СКУ, координуючий орган для українських організацій з української діаспори, представляє інтереси 20-ох мільйонів українців з цілого світу. СКУ складається з організацій-членів з 33 країн і підтримує зв’язки з українцями в 25 країнах світу.

Завдання СКУ є: представляти інтереси українців діаспори; зберігати українську національну ідентичність, духовність, мову, культуру та інші надбання українців поза межами України; координувати діяльність українських організацій – членів СКУ, згідно з напрямками діяльності, визначеними Конгресами; мобілізувати громадську

думку співгромадян в країнах поселення українців для посилення прихильного ставлення до України та її державної, духовної та економічної розбудови; охороняти права українців незалежно від місця їхнього проживання, згідно з Універсальною Декларацією Прав Людини; спостерігати за демократичними процесами, включно за виборами та референдумами.

До СКУ належать наступні категорії членів: Українські Крайові Центральні Репрезентації та Європейський Конгрес

вітальним словом до гостей та делегатів, після чого розпочались звіти представників українських громад з різних країн світу.

Виступ голови СКУ був чітким, конструктивним, критичним до влади.

Головним лейтмотивом виступу стало питання підписання Україною угоди про асоціацію з ЄС. Відомий своєю педантичністю, Євген Чолій говорив добрих 30 хвилин. Але, порівнюючи з наступними передвиборчими виступами політиків, він, як господар заходу, міг собі цього дозволити.

У продовженні Голова СуР Степан Бучута, який є і членом Координаційної Ради Всесвітнього Форуму Українців, представив звіт Союзу українців Румунії, звіт, який був надрукований у „Збірці звітів 2008-2013 рр. Світового Конгресу Українців”. Його виступ добре сприймався залом. Де кілька разів переривався бурхливими оплесками.

У другій частині першої пленарної сесії були обрані члени президії, прийнята програма – правильник X СКУ, покликання конгресових комісій: Верифікаційна, Статутова, Номінаційна, Фінансова та Резолюційна.

Перед офіційним відкриттям X СКУ біля пам’ятника Тараса Шевченка всі гості та делегати X СКУ брали участь на панахиді за жертвами Голодомору.

Перша пленарна сесія закінчилася офіційним відкриттям X СКУ, яке відбулося в Львівському національному академічному театрі опери та балету ім. Соломії Крушельницької, під час якого головну доповідь виголосив Президент Світового Конгресу Українців Євген Чолій.

Крім делегатів та гостей на офіційному відкритті були присутні представники владних структур України та лідери опозиції.

Під час офіційного відкриття Конгресу Віце-прем’єр-міністр України О. Ю. Вілкул зачитав вітальне слово Президента України В. Ф. Януковича, у якому Глава держави високо оцінив діяльність світової української громади в напрямку розбудови суверенної України та реалізації її євроінтеграційних прагнень.

Представником МЗС України було оголошено вітання від Міністра закордонних справ України Л.О.Кожари. Зокрема, глава зовнішньополітичного відомства висловив подяку СКУ за підтримку зусиль України, спрямованих на підписання Угоди про асоціацію з ЄС та підкреслив, що розвиток партнерської співпраці із закордонним українством залишатиметься одним із пріоритетних завдань у роботі МЗС України.

(Продовження на 5 стор.)

Микола-Мирослав ПЕТРЕЦЬКИЙ,
економічний радник СУР

Українців; Світові надбудови Українських Крайових Організацій; Українські Крайові організації; Світова Федерація Українських Жіночих Організацій.

X Світовий Конгрес Українців розпочав свою діяльність з участю 208 делегатів із 27 країн світу. До делегатів долучилося 350 гостей, які приїхали з різних країн світу, включно з багатьох областей України, щоби брати участь у нарадах і ознайомитися з працею СКУ.

Від Союзу українців Румунії були присутні: голова Союзу українців Румунії Степан Бучута, перший заступник СуР Іван Робчук, перший заступник СуР Мирослав Петрецький, перший заступник СУР, Михайло Мачока, генеральний секретар СуР Люба Горват, голова жіночої організації Лучія Міжок, радник СуР Микола-Мирослав Петрецький, Ельвіра Кодря – радник в Міністерстві освіти.

Отже, 20 серпня у великій залі Національного університету „Львівська політехніка” розпочалася перша пленарна сесія, яка була відкрита президентом СКУ Євгеном Чолієм з

**ГЕНЕРАЛЬНЕ
КОНСУЛЬСТВО УКРАЇНИ
В СУЧАВІ**

**CONSULATUL
GENERAL AL UCRAINEI
LA SUCEAVA**

Str. Mărășești, nr. 44B, Suceava, România, 720182
tel. (40230) 520-167, fax: (40230) 524-735, e-mail: gc_ro@mfa.gov.ua

---

№ 61319/143-604

**Голові Союзу українців Румунії,
Пану Штефану Бучуті**

Вельмишановний пане Голово!

Від імені Генерального консульства України в Сучаві висловлюємо щирі вдячність за надання підтримки і допомоги громадянам України, які постраждали в результаті дорожньо-транспортної пригоди у повіті Яси 10 серпня ц.р.

Насамперед, хотіли б висловити велику повагу голові Яської повітової організації Союзу українців Румунії Віктору Грігорчуку та його заступнику Даніелу Середенчуку, які на прохання української консульської установи відвідували зазначених громадян України в лікарні у м. Яси, виявили непересічну людську увагу до них та сприяли піднесенню позитивного настрою у непростій для них ситуації.

Щира турбота стосовно постраждалих громадян України з боку пана Віктора Грігорчука та пана Даніела Середенчука є яскравим проявом, передусім, їхніх людських якостей, високої моральності та звичайної людяності.

Дозвольте ще раз засвідчити нашу особливу вдячність панам Віктору Грігорчуку та Даніелу Середенчуку за їхні добрі справи, нехай Бог дасть їм багато здоров’я, довгих років життя, благополуччя і людського щастя.

З повагою

Генеральний консул **Василь Боєчко**

Форум Української Молоді Діаспори – «Тернопіль 2013»

Світовий Конгрес Українських Молодіжних Організацій (СКУМО), світова всеукраїнська молодіжна надбудова при СКУ провів між 18-27 серпня 2013 р. на Тернопільщині Форум Української Молоді Діаспори «Тернопіль 2013» (ФУМД), в якому брали участь представники української молоді з понад 20-ти країн світу. Цьогорічний ФУМД збільшив свою масштабність і склався з трьох частин:

– Табір молоді діаспори – 18-24 серпня
– З'їзд I-го Світового Конгресу Українських Молодіжних Організацій – 25-27 серпня

– Діаспора Фест – 27 серпня

Українська молодь Румунії теж мала запрошення брати участь в цьому таборі й на Форумі, і була представлена делегацією з 5-ти осіб.

У таборі були присутні понад 40 осіб (віком від 18 до 35 років), представники країн світу, де проживають українці, серед яких можна згадати такі країни, як: Румунія, Молдова, Польща, Латвія, Естонія, Сербія, Іспанія, Кіргістан, Вірменія, Росія, Болгарія. Табір був навчально-розважального типу та проходив на території оздоровчого закладу «Со-кіл», що знаходиться у Чорному лісі на Збаражчині. Під час табору представники молодіжних громадських організацій та Тернопільський обласний молодіжний центр праці провели зустрічі з молоддю діаспори. Насичену програму підготували члени ГО «Молода Просвіта», які провели майстер-клас з розмальовування писанок, маючи на меті показати, що потрібно творити майбутнє, пам'ятаючи про минуле. Не менш цікавий та практичний тренінг-семінар провели працівники Тернопільського обласного молодіжного центру праці, які запропонували учасникам табору зобразити «Країну моєї мрії». До розробки програми табору взяв участь і Молодіжний Націоналістичний Конгрес, який провів насичені спортивні змагання, а на вечір зорганізували разом з учасниками табору найбільшу ватру, яку бачила Тернопільщина. Декілька представників кожної країни брали участь у розмальовуванні найбільшої на Україні, а може й у світі, вишиванку. Вишиванка потрапила до Книги Рекордів України і свідчить про те, що українці цілого світу будуть вічно об'єднані цією унікальною вишиванкою. Не були відсутні ігри, співи та забави.

Центральним заходом Форуму було проведення I-го Світового Конгресу Українських Молодіжних Організацій (СКУМО), який відбувся 25-27-го серпня за участю молодих провідників та активної молоді діаспори і України, працівників галузі молодіжної політики, менеджерів і організаторів молодіжних проектів та ініціатив, представників світового українства, запрошених гостей та громадських діячів з України. Програмою Конгресу були пе-

редбачені тематичні сесії, презентація звітів молодіжних організацій діаспори, зустрічі та неформальне спілкування з представниками молодіжних організацій з України, розробка спільних проектів. Серед проведених сесій можна згадати таку тематику: «Роль молоді діаспори в світовому українстві», «Спільний інформаційно-культурний простір світового українства», «Діаспора – лобіст українських інтересів», «Державна політика України щодо співпраці з діаспорою». У Форумі брали участь, крім представників країн, які були присутні у таборі, і представники-делегати Канади,

можемо багато зробити. І ця сила повинна бути спрямована на те, щоб створити вільну українську державу».

Проведення цьогорічного Форуму мало й мету завершити і ухвалити статут і нову президію СКУМО. Таким чином нова президія складається з такої міжнародної команди, а саме: Мирослав Гочак (Сербія) – голова СКУМО, Дмитро Лекарцев (Молдова) – перший заступник голови, Роман Білас (Польща) – другий заступник голови, Данило Корбабич (Канада) – третій заступник голови, Красімір Панковський (Болгарія) – секретар, Греченюк Олександр Іван (Румунія) – скарбник, Юрій Брода (Канада) – член, а контрольна комісія складається з Романа Довговича (Словаччина), Мері Тірацуйан (Вірменія) та Олександр Кривцов (Росія). Але ця історична подія сталась тільки через величезні зусилля молодих лідерів, як затвердив і Мирослав Гочак на відкритті I СКУМО: «Від завтра (27 серпня 2013) ми стаємо світовою надбудовою. За останні 2 роки ми не з'їжджаємося раз на рік, а буває, 8-9 разів, і не тільки в Україні. На сьогодні ми виграли 15 проектів і отримали фінансування приблизно в 400 тисяч доларів. Співпраця з молодіжними організаціями України є процесом, який ми розпочали кілька років тому. В кожному з наших проектів нам допомагають ГО з України і ми намагаємося пропагувати активність молодіжних організацій. Третій рік підряд відбувається форум молоді діаспори, і сьогодні діаспора є найбільшим лобістом українських інтересів за кордоном. Також молодь є більш адаптована до викликів сучасного суспільства.

Саме тому дуже важливим сегментом нашої роботи є сприяння поширенню інформації про роботу української діаспори. Сподіваємось, що після проведення форуму Тернопільська обласна та міська рада ухвалить свою програму співпраці з українством діаспори».

Окрім основної програми, учасники Форуму брали участь і в покладанні квітів до пам'ятників Незалежності, Т. Шевченку, де були присутні і представники місцевої та обласної ради Тернополя, і долучились до благоустрою міста Тернополя, засадивши у парку Національного відродження алею Райських яблунь. У цій корисній справі діаспорянам допомагали і представники місцевої влади. Незважаючи на дощову погоду, учасники Конгресу пройнялися позитивними емоціями та враженнями.

(Продовження на 6 стор.)

Олександр-Іван ГРЕЧЕНЮК,
м. Клуж-Напока

США, Парагваю, Австралії, Угорщини, Словаччини, Чехії, Португалії і, звичайно, керівники Світового Конгресу Українців, народні депутати України, провідники духовенства, депутати обласних та місцевих рад, лідери молодіжних громадських організацій.

Основними завданнями форуму було згуртування молодіжних лідерів діаспори та України навколо ідеї консолідації та об'єднання світового українства, розбудова міжнародних структур та розвитку неформальних форм навчання молоді; зміцнення існуючих та зав'язання нових контактів з молоддю, підприємцями, громадськими та культурними діячами України, як уточнила і пані Ярослава Хортяні, перший заступник голови СКУ, голова Європейського Конгресу Українців (Угорщина): «У нас, і у вас, молодих українців, ніхто не забере бажання сюди приїжджати. Ваше покоління повинно довести, що, об'єднавши наші сили, ми

ВИСТУП п. СТЕПАНА БУЧУТИ ПО РАДІО-СІГЕТ:

«X-й Світовий Конгрес українців відбувся під гаслом Л. Українки «Contra spem spero»

20-22 серпня 2013 р. в Національному Університеті «Львівська політехніка» в місті Львові, на Україні під гаслом «Без надії сподіваюсь», Леся Українки – X Світовий Конгрес українців.

Конгрес присвятився пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 рр. у його 80-ту річницю.

Відкриття Світового Конгресу відбулося у вівторок 20 серпня ц.р.

Після реєстрації учасників відбулися сесії рад і комісій СКУ, а потім перша пленарна сесія.

В пленарній сесії взяли участь члени виконавчого комітету, члени ради і комісії а також делегати і гості з українських крайових, центральних репрезентацій світових надбудов українських крайових організацій, українських організацій, тобто делегати із 33-ох держав світу. В з'їзді було ухвалено Статут Світового Конгресу українців.

Світовий Конгрес українців має таку структуру:

а. Конгрес; б. Річні Загальні Збори; в. Рада Директорів; г. Виконавчий Комітет; д. Контрольна Комісія.

Рада директорів була обрана в останній день і до неї входять всі члени Виконавчого Комітету і члени Контрольної Комісії.

Голова Світового Конгресу українців переобраний Євген Чолій з Канади.

За ці три дні були представлені звіти учасників українських громад з різних країн світу, а також відбулися засідання Конгресових Комісій і в останній день були представлені Звіти Конгресових комісій. Звітували в різних Комісіях Елвіра Кодря, Іван Робчук та Микола-Мирослав Петрецький, а в пленарній засіданні звітував голова СУР Степан Бучута. На передодні X-го Конгресу була видана збірка

доповідей, де вмістилася доповідь голови СУР на десять сторінок.

З нагоди підготовки до 200-ліття з дня народження Тараса Шевченка Світова Рада культури мала свою сесію у приміщенні головного корпусу Національного університету «Львівська Політехніка», де виступив молодий дослідник Світової монументалістики Руслан Телінський на тему: «Пам'ятники Т. Г. Шевченка в Україні і світі. Їх роль і значення у формуванні позитивного іміджу України». На заклик Світового Конгресу українців жителі та гості Львова приєдналися до спільного вшанування жертв Голодомору, що відбувся 20 серпня, який розпочався о годині 16 і 30 хв. пам'ятною ходою від Національного Університету «Львівська Політехніка» до пам'ятника Т. Шевченку, де пройшла Панахида за жертви Голодомору. Після Панахиди кожен з учасників поклав до підніжжя пам'ятника жмуток із 5 обвитих чорною стрічкою колосків пшениці.

Ці колоски символізують життя і духовне багатство, є згадкою про сталінський режим і геноцид українського народу, а зокрема про сумнозвісний «Закон про п'ять колосків».

Пам'ятну програму було продовжено під час офіційного відкриття X Світового Конгресу українців, що пройшов у Львівському національному академічному театрі опери та балету ім. Соломії Крушельницької від 18 години. Там голова Світового Конгресу українців Євген Чолій представив цікаву критичну доповідь, пов'язану із Голодомором 1932-1933 років.

Конгрес пройшов під гаслом Лесі Українки «Contra spem spero», тобто «Без надії сподіваюсь». І ми сподіваємося, що Україна стане демократичною державою, так, як її хотіли б бачити всі українці і що вона піде по шляху Європейської інтеграції.

Х Світовий Конгрес українців закликає ЄС прискорити Євроінтеграцію України. Підписанням Угоди про асоціацію між ЄС і Україною Європейський Союз зробив би важливий крок у цьому напрямку та в подальшій модернізації і європенізації України, яка є шостою за кількістю населення та найбільшою за територією країною в Європі. Це було б дуже правильне рішення з величезними майбутніми вигодами для ЄС і України.

Цей заклик підтримали українські організації із 19 країн світу, спрямовували свої листи до провідників ЄС і до високопосадовців країн свого проживання.

Президент СКУ закликав Прем'єр-міністра Дональда Туска активно сприяти підписанню Угоди про асоціацію між ЄС і Україною на Третньому саміті країн «Східного партнерства» 28-29 листопада 2013 р. у Вільнюсі та зазначив, що це б значно сприяло майбутній безпеці, стабільності та добробуту в Європі.

Президент СКУ ще раз закликав усіх збільшити зусилля, щоб запевнити, що вже парафрована Угода про асоціацію між ЄС і Україною буде підписана під час Третнього саміту «Східного партнерства» 28-29 листопада 2013 р. у Вільнюсі (Литва), для найкращих стратегічних інтересів Європи та України.

Учасники СУР висловилися в своїх доповідях, що підтримують Українську державу по шляху Євроінтеграції, а також надіслали керівникам Румунської держави листи подяки за таку підтримку.

Степан БУЧУТА,
голова СУР

X СВІТОВИЙ КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ

(Продовження. Поч. на 3 стор.)

Звітаннями на адресу X Світового Конгресу українців виступили також ряд політичних та громадських діячів. Після закінчення офіційної частини присутні переглянули мистецьку програму. Щоправда, концерту дочекалася лише половина присутніх. Інша частина покинула зал після офіціозу.

21-22 серпня Конгрес продовжував свої пленарні сесії на теми: «Євроінтеграція - запорука незалежності України та сприяння її демократизації», «Світове українство у просуванні спільних інтересів», «Голодомор 1932-33 рр.: правда перемагає» та праця по комісіях.

Так що представники СУР розподілились по комісіях, де представили стан культури, стан освіти, фінансовий та юридичний стан, також Союзу українців Румунії.

Щодо юридичної підкомісії СКУ, членом якої є і пан Микола-Мирослав Петрецький, радник СУР, члени підкомісії ухвалили зміни щодо Статуту СКУ та уповноваження до річних

загальних зборів Світового Конгресу українців з 2014р. Ці зміни незначні, але досить важливі.

(Далі буде)

Душевна пожива

РОЖДЕНСТВО ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ – ХРАМ НАШОЇ ЦЕРКВИ

У марамороському селі Верхня Рівна кожного року 21-ого вересня християни православного віросповідання відсвятковують Храмове свято «Рождество Пресвятої Богородиці». Цього року храм нашої церкви припав у суботу, в досить підходящий день, щоб люди мали можливість віддати щиросердечний поклін Господу Богу, Матері Божій та всім святым.

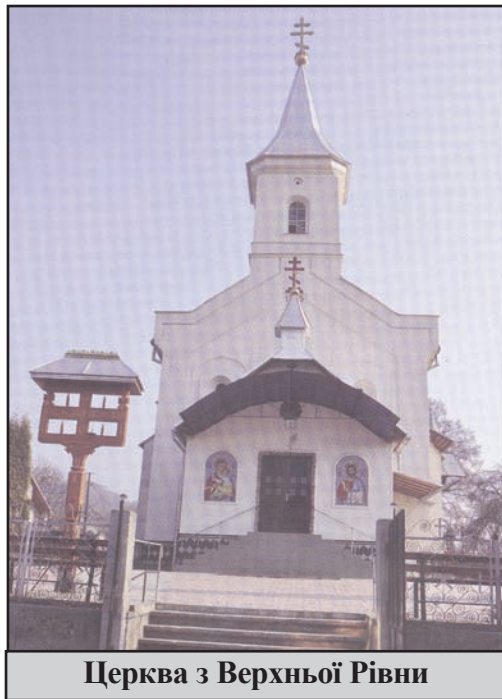
Як і кожного року, так і цього року празник Рождества Пресвятої Богородиці відбувся чудово, прекрасно.

Пригадую собі слова священника Юрія Албічука, котрий наприкінці божественної Літургії спогадав слідувачі слова Спасителя нашого Ісуса Христа: «Много званих, а мало ізбраних». На підставі цих слів священник висловив свою радість, що в нього сталося зовсім інакше цього року на храмі нашої церкви, а саме: всі запрошені, як священники, так і офіційні особи, відповіли на завчасне запрошення священника пароха. Значить, і на цей час Мати Господня зробила деякі чудеса. Видно, що чудеса можливі і в наші часи, тому що Пресвята Діва Марія вимагає, щоб прославляли і величали її всі народи, бо цього заслужила Вона. В словах цієї статті не буду описувати, як відбувалося Рождество Пресвятої Богородиці, тому що переконана, що переважно всі християни знають, що вона народилася від Богоносних отців Йоаким та Анни не як святою, а так, як встановив Господь Бог рождество всіх дітей від своїх родичів – батька і матері. Так що і опишу тут зовсім інше, а саме: якщо слідувати уважно за церковним календарем, на протязі цілого року призначено відсвяткувати багато різних свят.

Цікава річ у тому, що лише три свята, записані в календарі, призначено святкувати і день їхнього рождества, і ці свята такі: Рождество Ісуса Христа, Рождество Іоана Хрестителя, Рождество Пресвятої Богородиці, як храм нашої церкви. Також приписані дні для святкування їхньої

смерті: Смерть Ісуса Христа, п'ятниця Великодня, Усікновеніє Голови Іоана Хрестителя (11 вересня), Успеніє Пресвятої Богородиці (28 серпня), для інших свят маємо тільки одне свято, яке святкуємо, а саме день їхньої мученицької смерті. Так що для цього, мабуть, необхідно дати пояснення і таким способом.

На мою думку, проведення Боже було те, що подало церкві і правителям її святкувати Рождество Ісуса Христа, тому що наш Спаситель народився святым. Пригадуємо слова ангела Гавриїла на Благовіщення,

Церква з Верхньої Рівни

котрий сказав Діві Марії такі слова: «Не бійся, Маріє, Дух Святий зійде на тебе, сила Вишнього осінить тебе і святий народиться із тебе». В дійсності, це так і сталося, що з Діви Марії, котра з цього часу настала святою, народився для нас святий Ісус Христос.

Якщо слідим за сторінками Святого Письма Нового Завіту щодо рождества Іоана Хрестителя, маємо нагоду зрозуміти, що хочай його зачатіє відбулося, як залишив Господь Бог, так що його батько настав священником Захарія, а його мати

добродійка Єлизавета, все ж таки, десь на п'ятий місяць в протязі вагітності, добродійка Єлизавета наповнилася Духом Святим, як описує св. Єв. Лука, і як вона, таке мале дитя, ще в утробі матері своєї стає святым, і так зі святої матері своєї народжується теж святым Іоан Хреститель.

Для Пресвятої Діви Марії існує спеціальний випадок, що святкуємо і її день рождества, хочай з Анною матір'ю й не стався такий випадок, як з добродійкою Єлизаветою, щоб і вона під час вагітності стала святою.

У цьому випадку усна незаписана Свята Традиція нашої церкви приносить приблизно два такі пояснення. В першу чергу Діва Марія сама сказала, ще коли була дівчинкою, такі слова: « Віднині будуть прославляти мене всі народи» (Єв. Лука 1,38), а її син і Спаситель наш Ісус Христос дав їй велику честь і повагу на протязі її життя, так що навіть і після її смерті не залишив тіло матері своєї в гробі, в городі Генсимаанському і забрав її до себе на небеса, щоб мати його була на почесному місці праворуч Сина свого на небесах, так, як пророкував це діло сам Господь Бог через псалмиста Давида 44 псалмом.

Ради цих всіх біблійних та доказів усних зі святої Традиції, церква встановила, щоб не лиш Рождество Ісуса Христа і Рождество Іоана Хрестителя, а і Рождество Пресвятої Діви Марії чествували всі народи.

Ми радіємо і дуже задоволені, що маємо честь святкувати цей празник, тому що Діва Марія – заступниця наша і всього роду Христового. Ми завжди чествували і будемо чествувати її та весь час старатимемося щиро просити її нашими смиреними словами, говорячи до неї:

«О Маріє, мати Божа,
Молися за нас,
І на суді не лиши нас,
Як прийде той час».

Симона ЛЕВА

Форум Української Молоді Діаспори «Тернопіль 2013»

(Закінчення. Поч. на 4 ст.)

А якщо говорити про молодь, не можна не згадати забави і танці. А це, в першу чергу, подарували всім присутнім в Тернополі гурт «Гайдамаки» та інші українські гурти, які зібрались відсвяткувати День Незалежності України в Тернополі. Також 27 серпня у Тернополі був проведений «ДІАСПОРА ФЕСТ 2013» за участі сучасних молодіжних гуртів та митців закордонного українства. Для тернополян та делегатів з діаспори співали такі солісти та гурти, як: Софія Федина (голова Світового об'єднання

лемків), Юлія Смага (Іспанія), Олесь Журавчак (на українських народних духових інструментах), Гурт «Роксоланія», Ансамбль танцю «Посмішка» і гурт «Горпина» із Польщі (спеціальний гість), який завершив ніч і Форум Української Молоді Діаспори «Тернопіль 2013» запальними танцями.

Як керівник делегації української молоді з Румунії і учасник цьогорічного Форуму у Тернополі хочу подякувати всім молодим українцям з Румунії за активну участь в різних проектах і закликаю надалі гуртуватись і ще

активніше брати участь і організувати акції та різні події, які йдуть на користь українцям Румунії і допомагають зберігати наші традиції, звичаїв та цінностей української культури.

Похвальне увінчання діяльності викладача-словесника

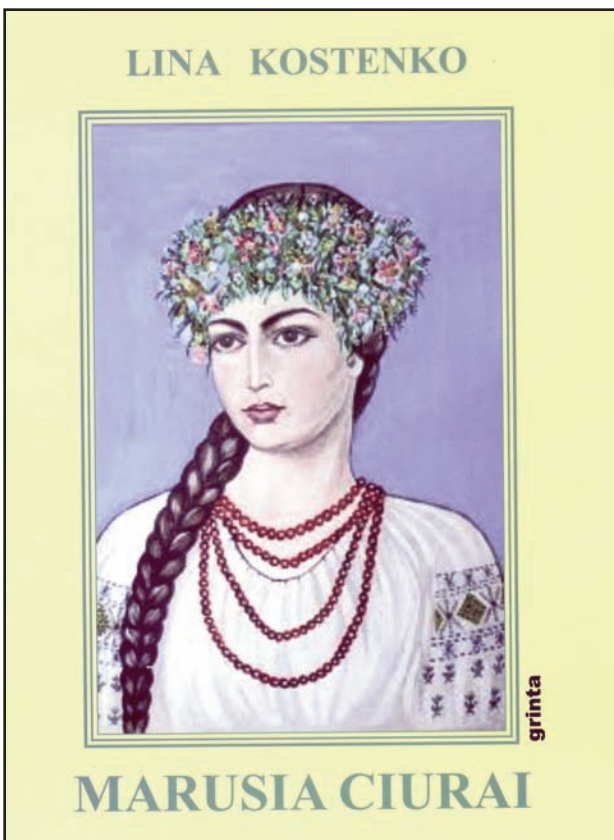
Зразковим працівником у будь-якій галузевій діяльності є той, хто не обмежується лише виконанням обов'язків на місці праці, але й постійно цікавиться новинами його професії, а дехто часом навіть поширює сферу своїх професійних занять, привносячи, по можливості, свій вклад у галузеву діяльність, що веде до чимраз помітнішого особистого професійного вдосконалення та підвищення ефективності власної праці, як і (ідеально!) праці інших співпрацівників тієї ж галузі. Чимало зразкових прикладів таких людей можна б навести і з-поміж нашої громади.

Я, однак, обмежусь тільки освітньою діяльністю, яка мені добре відома. У даній статті, щоб не скривдити кого-небудь з багатьох наших зразкових викладачів-словесників, не називаючи когось з-поміж них, чи помиляючись у застосованій мною ієрархії вичислення, поділюся з читачами враженням лише про досі розгорнуту шкільну і позашкільну діяльність викладачки-словесниці Сігетського українського ліцею ім. Т. Шевченка Емілії Кодря, моє знайомство з якою триває ще з її студентських років, а між часом було дано мені спостерігати, як вона зростає професійно, а то навіть і поспівпрацювати довелося протягом недовгого часу.

Зразу після закінчення факультету Емілія Кодря, разом з іншими випускниками українського відділення Бухарестського університету, на основі відповідного конкурсу була прийнята працювати (1994) у тількищо заснованій Українській редакції Всесвітньої служби радіо Румунії, де мені, професорові Бухарестського університету, та Іванові Робчукові, головному науковому працівникові Бухарестського інституту лінгвістики Румунської Академії, як позаштатним співробітникам, разом з бувшими студентами, як штатними працівниками, довелося закладати основи радіопередач українською мовою для закордоння. Пригадую й зараз, як ми готувались до передач і з якими хвилюваннями вступили обоє у кабіну для запису першої передачі! Як згодом слухали її й раділи, що гарно це нам вдалося, і сторонні відгуки були похвальні. За перебутий до 1996 р. період у цій установі Емілія Кодря набула досвіду, який допомагає їй успішно співпрацювати (з 2009 р.) з місцевою Сігетською радіостанцією як редактор і реалізатор тижневих передач рідною мовою для українського населення Мараморощини, і не тільки.

Стосовно її фахового зростання, слід відзначити, що Емілія Кодря успішно склала екзамен для здобуття усіх трьох ступенів викладацької професії, І-ий з них одержавши, окрім класної спеціалізації, захистом методично-наукової праці про типологію українських прізвищ історичного Марамороша, яку, як з радістю дізнався я, надрукувала у 17-18 числі за 2005 р. повітового шкільного журналу «Școala maramureșeană». Це особливо

цінний і показовий факт, бо, крім власної користі, він допомагає й іншим висвітленим у роботі питанням. Тема роботи Емілії Кодря може пригодитися як у викладанні окремих розділів граматики (словотвір, парадигматика відмінювання імен тощо), так і у викладанні історії і традицій української нацменшини Румунії. Керуючи такими роботами десь з 1975 року, вартісні з-поміж них я завжди рекомендував до друку. Емілія Кодря – одна з тих, кого не треба було переконувати у користі такого поступу.

З приємністю дізнався я також, що Емілія Кодря заініціювала і координувала такі шкільні виховні проекти, як «Omăgiu limbii materne» (2008), «Să învățăm să dăruim» (2010, 2011, 2012), «Împreună suntem mai buni și mai frumoși» (2012), як і Національний симпозиум «Tradiții și obiceiuri de Paște la români și la minoritățile naționale din România» (2011, 2012).

До позакласної й позашкільної діяльності, але не чужої, а, навпаки, взаємопов'язаної із шкільною і фаховою, належить перекладацька діяльність Емілії Кодря, діяльність, яка їй подобається і яку, здається, виконує з покликання. Так, у співпраці із Сатумарською «Liga Pro Eugora» 2004 року було видано українською мовою четвертий її том «Povești și legende din Euroregiunea Carpatică», велика частина перекладів з румунської мови на українську, як і записи та редагування оригінальних записів усних творів з українських сіл Мараморощини, належать Емілії Кодря.

Найновіший перекладацький її доробок – цьогорічна поява румунською мовою у Клузькому видавництві «Editura Grinta» роману у віршах Ліни Костенко «Маруся Чурай» (Lina Kostenko, «Marusia Ciurai» (Roman istoric în versuri), з дуже

теплою передмовою відомого своєю культурною діяльністю сігетського професора д-ра Іоана Дорела Тодія (Ioan Dorel Todea).

Вибір Емілією Кодря для перекладу саме цього твору Ліни Костенко – це наче Боже натхнення. Окрім того, що він пов'язаний з шкільною діяльністю перекладачки, з її «коханням» з поезією і з душевною близькістю до авторки роману, як відмічає Тодя у своїй передмові, переклад ознайомить румуномовних читачів з однією із вершин сучасної української літератури, приналежної «цариці поезії в Україні», як назвав Ліну Костенко Джордж Луцький із США. Як показує австралійська літературка Галина Кошарська («Творчість Ліни Костенко з погляду поетики експресивності», Київ, 1994), Ліна Костенко належить до генерації «шістдесятників», які після смерті Сталіна, під час хрущовської відлиги стали проявляти певне вільнодумство, нестандартність, нехтування образами і стереотипами соцреалізму.

Ліна Костенко чесно і мужньо заявила про національний гніт в Україні, про розтоптану системною гідність людини. Це – у її творчості високої афористичності і конкретності образів – у межах стандартної метамови. Її творчість, насамперед роман «Маруся Чурай», широко розглядається з погляду літературознавчої теорії поетики експресивності, розвинутої в США протягом останніх десятиліть Олександром Жолковським та Юрієм Щегловим, які доводять, що зміст (значення, смисл) твору виявляється при кожному читанні як наслідок складної взаємодії автора твору і читача. Участь письменника виражається в концепції поетичного світу (з прямим і метамовним рівнями – І.Р.), а участь читача – в інтерпретації (розтолковуванні) дискурсу твору, який є багатозначним і невизначеним. Як саме зрозуміє читач (у цьому випадку – румуномовний, якому і призначений переклад – І.Р.) дискурс твору (тільки у прямому, конкретному значенні описаних фактів, а чи і в метамовному метафоричному, отожд, глибинному і «прихованому» значенні, яке слід «розшифрувати»), це залежить від його начитаності, знань, життєвого досвіду, а в цьому випадку – і залежно від знання драматичної історії України, яку Ліна Костенко використала як метафорично-параболічну форму для вираження глибинного значення твору (душі народу).

Саме тому-то поезія Ліни Костенко і особливо її роман «Маруся Чурай», який вповні підлягає метамовному читанню, зазнав великого успіху серед англійських, американських, канадських і інших літературознавців, як Terence Hawkes («Structuralism and Semiotics», 1977), D.

(Продовження на 9 стор.)

Іван РЕБОШАПКА

22-й річниці Незалежності України – 24 серпня 1991 – присвячується:

ТЕОФІЛ Г. РЕНДЮК: «ГЕТЬМАН ІВАН МАЗЕПА – ВІДОМИЙ І НЕВІДОМИЙ»

Зласки вельмишановного радника-посланника Посольства України в Румунії Теофіла Г. Рендюка дійшла до мене знайома і цінна книжка з історично-документальним нарисом «Гетьман Іван Мазепа – відомий і невідомий» (Видавничий дім Адеф – Україна, Київ, 2010), присвячена пам'яті славного гетьмана України до 371 річниці від дня народження та 301-ї річниці від дня смерті незабутнього героя, борця України за незалежність своєї Батьківщини.

Теофіл Рендюк – історик та дипломат України, автор понад 40-а історичних досліджень, відомим в Україні, Росії, Молдові, Румунії, Польщі, Угорщині, Англії та Франції завдяки посередницьких перекладів своїх досліджень на європейські мови, оскільки читачі цікавляться бурхливою історією України, зокрема, особистістю Івана Мазепи, що пожертвував своїм життям в антиросійській та антиотоманській боротьбі за незалежність своєї країни, але й своїх сусідніх союзників – Молдавії та Валахії.

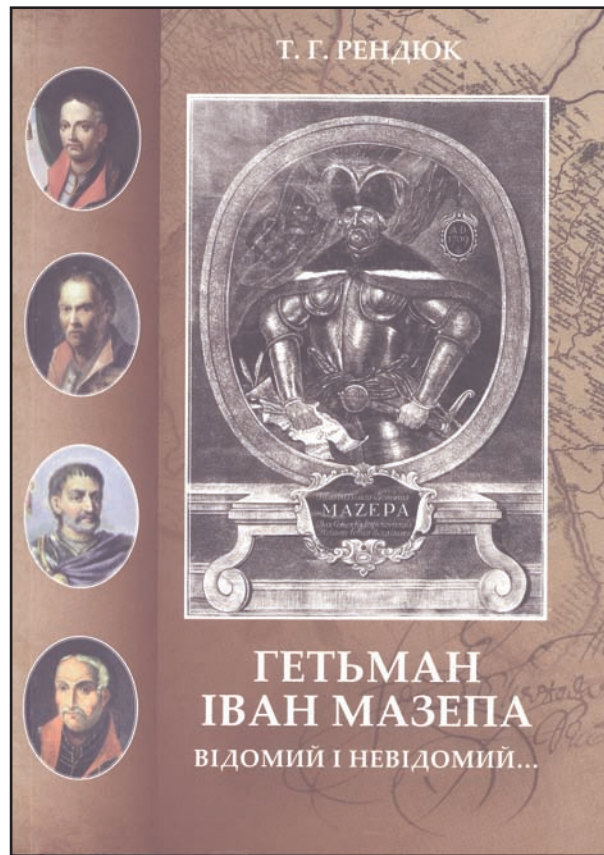
Лицьова книга представляє останній період життя Івана Мазепи п'ятьма мовами: українською, англійською, польською, французькою та румунською, звертаючись до широкого кола читачів світу. Вже відомо, що перший варіант книги був виданий у Румунії 2008 р. українською та румунською мовами у люксовому оформленні, за фінансовою підтримкою Союзу українців Румунії, і простелилась йому прекрасна доля побувати у 12-ох європейських країнах (див. передмова А. І. Шевченка «Низький уклін великому гетьману», ст.41), а зараз історичний нарис може бути читаний і на інших континентах світу, куди полинуть вісті про колишнього і сучасного героя-жертву України павшого в боротьбі за волю рідної землі та народу.

Ілюстрований історичний нарис історика й дипломата Т. Рендюка, заоханого в ідеальну постать українського народу Івана Мазепу, на цей раз, представляється, оновленим і краще стилізованим, розкриваючи відомі і невідомі події останніх років життя великого гетьмана на фоні його політичних, дипломатичних та культурно-духовних взаємовідносин між Україною гетьманською та сусідами, дружніми країнами Молдавії і Валахії наприкінці XVII-ого – початку XVIII-ого століть. Книжка відкриває також постаті тодішніх сучасників-друзів Мазепи Пилипа Орлика – майбутнього гетьмана України, Константина Бринков'яну – володаря Валахії, зараз святого мученика православної віри, страченого турками в Стамбулі 1714 р. разом зі своїми чотирма синами-мучениками, Міхая Раковіце – господаря Молдавії, який дав місце притулку в Ясах гетьманським полковникам, і за це втратив свій чин і буде замінений славним Димітрієм Кан-

теміром (23 листопада 1710 р.), як свідчить літописець Ніколає Костін, син Мірона Костіна.

Дослідницька історична праця Т. Рендюка ґрунтується не тільки на документах та свідченнях близьких друзів та акредитованих сучасників Івана Мазепи, Пилипа Орлика, А. Войнаровського, В. Луціва, шведського комісара Солдана, Короля Карла II-ого та французького дипломата Жана Балюза, але й славних істориків України М. Костомарова, І. Борщака, О. Субтельного та інші, молдавського літописця Ніколає Костіна, істориків Михайла Когилнічану, Йона Ністора, К. Резакевича, В. Ричка, Фл. Пінтілеску (з Румунії).

Теж зі сторони української еміграції – Військового Товариства Франції та Українського Наукового Інституту у Варшаві – доручилось полковнику Гнату Порохівському та доктору В. Тренке з'ясувати

історичні обставини перебування Івана Мазепи в Румунії, дослідження, після яких др. В. Тренке друкує ряд статей «Сліди і пам'ятки гетьмана Івана Мазепи в Румунії», «Пам'яті Гетьмана Івана Мазепи» та ін., що вперше висвітлюють новинки про Великого Гетьмана.

Основний варіант нарису Т. Рендюка «Гетьман України Іван Мазепа – Молдова та Румунія», Бухарест, 2008, збирає всі ці джерела, збагачуючи їх цінними документами власних досліджень на теренах України, Молдови та Румунії разом із народними пам'ятками, легендами, міфами і навіть свідченнями жителів, вперше відкриває в цілому славний портрет, довгожданий на Україні і повсюди про славного сина українського народу.

Слід підкреслити дуже важливий бібліографічний факт, що стосується постійних меценатських жестів гетьмана Івана Мазепи, навіть вкінці і його бурхливого життя, якого пощастило знайти в архівному фонді Бібліотеки Румунської Академії – Святому Євангеліє, виданому арабською мовою 1708 р. в Сірійському місті Алеп та піклуванням господаря Валахії Константина Бринков'яну на коштах українського гетьмана Івана Мазепи саме в той час, коли Православна Церква Близького Сходу була турецьким ярмом, де не дозволялось будувати храми і видавати духовну літературу, а православним віруючим заборонялось вільне життя в мусульманському середовищі (див. Розділ I – «Перші контакти гетьмана України Івана Мазепи з Молдовою та Валахією та їх розвиток до 1708 р.», ст.29), документ зовсім невідомий в Україні, в якому подається коротка бібліографія гетьмана, що відгукнувся на допомогу Антіохівському Патріархату та Алепському митрополиту Афанасію, коли відвідував спеціально Україну та Прадунайські князівства з цією метою.

Уточнюємо, що в першому варіанті книги, виданій під опікою СУР, 2008 р., подається електронний запис Святого Євангеліє (на жаль, відсутній в лицьовій книзі!) з якою автор зберігає фотографії та слідує портрет мецената, записаний після двісті років румунською мовою на оригінальній примірнику: «Іван Мазепа, гетьман козаків України (...). Мазепа був призначений царем Росії Петром Великим Гетьманом України. Пізніше, прагнучи незалежності своєї держави, став союзником короля Швеції Карла XII-ого та вступив у битву з москалями під Полтавою. Після поразки короля Карла вони прибули до Валахії до Палацу Константина Воде Бринков'яну, а потім перейшли до Бендер, де гетьман помер у 1709 році. Це Євангеліє арабською мовою, присвячене віруючими монахами з Аравії гетьману Мазепі, коли він був титулований гетьманом України (див. розділ III «Перепоховання тіла І. Мазепи у м. Галац та збереження в Румунії історичної пам'яті про українського гетьмана» ст. 81, Плай 2009) у четвертім виданні звертає увагу з першої обкладинки чудотворною іконою Почаївської Богородиці. Всі вірші – роздуми являються справжньою мікроенциклопедією християнських імен-тлумачень в дорозі «додому» – до Бога, то ж ідімо туди, де жде нас Покровитель і Спаситель Ісус Христос.

(Продовження на 9 стор.)

Іван КІДЕЩУК,
член А.У.П. Західного Регіону

ТЕОФІЛ Г. РЕНДЮК: «ГЕТЬМАН ІВАН МАЗЕПА – ВІДОМИЙ І НЕВІДОМИЙ»

(Закінчення. Поч. на 5 ст.)

Мала енциклопедія християнських імен яскраво представляє чистий стиль, дидактичний, Р. Голубовича без метафоричних шукань, з лексикою в прямому сенсі та мелодійним ритмом немов пісні, і надіюся, що багато із них за короткий час стануть напевне прекрасними піснями, за висловом народного артиста України Степана Гізи: «Пиши друже мій! Вірю – скоро будуть і пісні» (див. Поздоровлення, ст. 235).

Християнські поезії Романа Голубовича давно вже стали духовними друзями українців звідусіль, зокрема, молоді, учнів і дітей, що збагачують свою душу красою слова, любов'ю до Бога і свого ближнього, вірою й надією в Божу Благодать.

***

Дослідник-патріот В. Тренке глибоко вражений грізною поведінкою переможників та грабіжників славних могил в тридцятих роках минулого століття вимагав від українців повернути славних синів на рідну батьківщину: «Розшукати мусять українці всі ті цінні для них пам'ятки, відмітити місця їхні і те, що знайдуть з останків великих небіжчиків, мусять перевезти у свій час до України, щоб поховати в народному Пантеоні (див. Розділ III «Перепоховання тіла І. Мазепи, м. Галац...», ст. 83).

Весь нарис Т. Рендюка носить поклик Т. Шевченка: «Згадайте праведних Гетьманів, Де їх могили...», і не тільки, щоб згадати, автор старається, щоб принести і поставити національного героя І. Мазепу в український Пантеон, за порадою В. Тренке, але, мабуть, ще не настав той час

прихильний, а крім цього, після восьми перепоховань, ніхто не може бути певний, де саме лежать гетьманські рештки Івана Мазепи.

Інакше склалася пам'ятна доля союзника Валахії Константина Бринковяну та його четверо синів, яких в Румунії канонізували, як канонізували і вченого духовника Антона Івріяну.

Сучасники та союзники Придунав'я

Гості з України та представники українців Румунії біля пам'ятника І. Мазепи у м. Галац

вважали І. Мазепу славним дипломатом, близьким сусідом, порадиником і помічником в спільній боротьбі проти турків і татар.

Дружні стосунки – підкреслює автор – між Україною, Молдовою та Валахією були використані в духовно-видавничих справах. Так, Молдова та Валахія були обдаровані святими книжками, друкарнями та фахівцями, гравюрама тощо, а в церквах Літургії проводились староукраїнською мовою.

Нарис «Гетьман Іван Мазепа – відомий і невідомий» справді «унікальний», – підкреслює сучасний «гетьман» член-кореспондент НАН України А.І. Шевченко у

своїй передмові «Низький уклін великому гетьману» не тільки відкритими невідомими джерелами в сучасній Румунії про славного українця і не передчасною смертю гетьмана на чужині, або анафемою Петра I та церквою, якою хотіли закинути національного героя України в забуття, а унікальний він, по-нашому, своїм Божественним в народі свідченням після 300 років від смерті гетьмана, після восьми перепоховань його тіла через різні причини та обставини, – унікальним незабуттям Івана Мазепи, який продовжує жити в народній пам'яті в документах, легендах та міфах (див. Розділи III-IV).

Історик-дипломат Теофіл Рендюк у своїм нарисі відкриває у новім світлі життєві та посмертні сліди гетьмана І. Мазепи: бурхливі події останніх років життя, добросусідство з Придунайськими союзниками Молдови та Валахії, меценатство Алепська Євангелія і листування з Константином Бринковяну, перепоховання І. Мазепи, церква Св. Георгія в м. Галац, надгробний камінь його місця спочину тощо, а про них свідчать документи, фотографії, дослідження вчених, народні перекази, легенди, міфи.

Події та духовні сліди славного гетьмана України Івана Мазепи закарбовані навіки в поемах найбільших митців світу: Г. Байрона, В. Гюго, О. Пушкіна, в музиці П. Чайковського тощо у невмирущих їх творах, як пригадує Т. Рендюк те, що увічніює пам'ять українського гетьмана разом з його визвольним рухом України та Придунав'я.

Історичний нарис Теофіла Рендюка рекомендує своїми висновками глибоке вкорінення в сучасну історичну дійсність євро регіону «Нижній Дунай» в рамках спільної співпраці на рівні Академій – між спеціалістами України, Румунії та Молдови – з конкурсом істориків, археологів, етнографів та фольклористів, а це не без підтримки органів влади та громадськості, щоб висвітлити не тільки спадщину І. Мазепи, визвольну роль його в історії українського та сусідніх народів з-під турецького та московських ярем, але й відкриття його тілесних останків для гідного перепоховання на свою рідну Батьківщину – Україну.

Похвальне увінчання діяльності викладача-словесника

(Закінчення. Поч. на 5 ст.)

Luckyj («Fouer Ukrainian Poets. Drach, Korotych, Kostenko, Symonenko», 1969), Michael Naydan («Anamnesis in the Poetry of Lina Kostenko», 1990), D.H.Struk («The How, the Whot and the Why of Marusia Churai: A Historical Novel in Verse by Lina Kostenko»), M.T.Znajenko («Restoration of the self through History and Myth in Lina Kostenko's Marusia Churai»), Марк Гольберг («Душа тисячоліть себе шукає в слові») і багато інших. За цей роман поетеса Ліна Костенко, одночасно і Почесний професор Національного університету «Києво-Могилянська академія» і Почесний доктор Чернівецького Національного університету ім. Ю.Федьковича (2002) була удостоєна Національною премією ім. Т.Шевченка

(1987), премією імені Петрарки (Італія, 1994), Міжнародною премією ім. Олени Теліги (2000), нагороджена орденом Президента України (1992) та Орденом імені князя Ярослава Мудрого (2000), але вона публічно відмовилась від звання Героя України, мотивуючи: «Я не ношу політичні ювеліри».

Для такого претензійного перекладу, як роман у віршах, передачі специфічно українських понять, імен та назв, синтагматичних виразів і синтаксичних конструкцій тощо пригодилося було б пильне око редактора-румуна як нейтрального читача, і тоді певні недоробки (яких не вказую, щоб не ущербити загальне враження – приємне і похвальне) були б усунуті, бо, звісно ж, перекладачеві, який переводить твір з його рідної мови на іншу, нерідну, дуже важко

«відсторонитись» від рідного мовного підґрунття.

Наостанку одне щире моє (і поспільне, гадаю) бажання: Емілія Кодря гарно дебютувала (1994) ще студенткою у «Нашому голосі» під благодійним опікуством Стеліана Груї. Під час моєї з нею співпраці у радіо в ефір було направлено кілька спільних передач із залученням її віршів, що чудово прозвучали на фоні натхненно складених музичними працівниками радіо мелодіях! Невже так важко сколихнути струни сердець Ваших, шановна Еміліє, вихованців? Допоможіть їм полюбити ПОЕЗІЮ, словесну музику і посприйте, щоб і вони писали вірші, прозу чи дописи, а сурівські часописи, в залежності від якості, друкуватимуть їхні дописи.

ПОСТАТЬ ТАРАСА ГРИГОРОВИЧА ШЕВЧЕНКА В УКРАЇНСЬКОМУ КІНО

«Чи Бог бачить із-за хмари
Наші сльози, горе?..»

(Т.Шевченко, з комедії «Сон»)

Роль Тараса Григоровича Шевченка, у фільмах зіграли нійскравіші зірки, які сяяли на акторському небосхилі – Амвросій Бучма, Сергій Бондарчук, Іван Миколайчук, а також Остап Ступка зіграв роль Шевченка у новому фільмі за сценарієм Олександра Денисенка, сина режисера Володимира Денисенка, який буде представлено через рік, до двохсотріччя з дня народження українського генія.

В 1925-1926 роках режисер Петро

Чардинін та художник Василь Кричевський створили в Одеській кінофабриці перший двосерійний в українському кіно фільм під назвою «Тарас Шевченко», який умістив

все життя українського класика. Фільмували в Петербурзі, в Кирилівці та Моринцях. Художнім принципом була автентичність, бо, на думку визначного архітектора і знавця української культури Василя Кричевського, це те, що ніколи не втрапить у ціні. Зіграв роль поета один із найкращих акторів «Березоля» Амвросій Бучма.

Цей фільм був успішним: журнал «Кіно» повідомляв, що «Тарас Шевченко» став найбільш касовим в Україні, більше того, його подивилися українці за кордоном, а їх тоді нараховувалося вісім мільйонів.

(Закінчення на 11 стор.)

Михайло ТРАЙСТА

Табір меншин в Румунії

Відійшло гаряче літо, залишилися тільки спогади літніх канікул. В липні місяці учениці бистрянської школи, три відмінні дівчата, з сьомого класу: Бойчук Юстина, Сасчук Адрада, і Зеленчук Андра були запрошені до „Міжетнічного табору Алтеріс» з Свинту Георге, повіт Ковасна, де учні платили кошт дороги і малий внесок, решта було забезпечено Міністерством Освіти. Але наші діти полюбили, і так ми брали участь три роки підряд, правда, не ті самі учні, бо одні з них відійшли до ліцею, а тут запрошені діти від дванадцяти до п'ятнадцяти літ.

Тут наші діти вчилися спілкувати з іншими меншинами, які знаходяться на території Румунії: сербами, булгарами, руско-ліпов'янами, турками, татарами, німцями і іншими. Відбувалися спільні рекреативні уроки: трудового навчання, творчі заняття, психоло-педагогічні гри, уроки історії-походження розвитку і посеління різноманітних меншин у Румунській державі.

Так появились відносини дружби між дітьми, які спілкували протягом одного тижня, пробуваючи разом в подорожжях, відвідували різні музеї, печери, стародавні замки, лікувальні-мінеральні звори, озеро Свята Анна де мали знагоду купатись і робити пляж.

Діти представляли кожного вечора обряди і звичаї своїх меншин, тобто декламували вірші, співали чи танцювали, було дуже цікаво бо один із обов'язків був представляти свою меншину, не в спортивному чи святковому одязі, а в народному костюмі.

А ми викладачі робили презентацію групи, розповідали про свою меншину, а також про походження костюмів, назвів п'єс і коротенькі переклади пісень чи театральних придставлень.

Під час табору викладачі розмовляли про релігію своєї меншини, населення, заняття мешканців, культуру, освіту, здійснюючись порівняння між меншинами, і так я була сама з присутніх, яка могла гордитись, що в нашому повіті всі мають національний костюм, в нас в мараморських селах ще не пропали обряди і звичаї, що в нас існують українські класи і відкриваються далше, що в нас в Сігеті ліцей, який випускає педагогів-вчителів-інформатиків, і ще щось, що я вточнила, що в нас від найменшої дитини і до старшої людини, всі вмюють розмовляти двомовно, як українською мовою, бо ми не встидаємось рідної мови, але гордимось що ми вкраїнці, так і румунською мовою, бо ми живемо на території Румунії і ми свідомі, що не годиться не знати державну офіційну мову.

Організатори цього табору були пан інспектор по історії Віктор Сібіяну і пан психолог інспекторату Ласло Брассай, угорці з повіту Ковасна, які нам забезпечили всі умови, щоб ми відчувались як справжні гості. За це я хочу їм подякувати, за їх старання і турботу, щоб всі події відбулись як слід, і чекаємо запрошення і на другий рік.

Викладач **Лучія ГЛЮДЯН**,
с. Бистрий, Мараморщина

ПОСТАТЬ ТАРАСА ...

(Закінчення. Поч. на 10 ст.)

Ще тривало українське відродження, і фільм вносив відчутний струмінь в процес національного самосвідомлення українців, особливо якщо взяти до уваги масовість кіно. Скоро після того, через три, чотири роки, всі теми та імена, які стосувалися України, були викреслені з планів студій. (1)

До постаті Шевченка українське кіно повернулося в п'ятидесятих роках, коли один з найавторитетніших кінематографістів того часу Ігор Савченко поставив фільм під саме такою ж назвою «Тарас Шевченко». Бути Шевченком на екрані він довірив молодому акторові Сергієві Бондарчуку.

Савченку поталанило, тому що він самостійно працював над сценарієм, шукав маловідомі матеріали, інтерпретуючи Шевченка як сильну і незламну особистість. Режисер прагнув показати Шевченка борцем, який, хоча й мав вразливу душу, але зумів вижити в жорстоких умовах війська, його не зламала нестерпна муштра.

Сюжет фільму такий: в 1841 році молодий студент Тарас Шевченко закінчує своє навчання в Петербурзькій художній академії. Серце художника переповнене пристрасним бажанням служити своїй землі. Він повертається додому, де його чекає гучна слава першого національного поета. Після знайомства в Києві з професором Костомаровим Шевченко стає членом таємного політичного товариства Кирила і Мефодія. Через деякий час поліція виходить на слід змовників. Доля кожного з арештованих незавидна, але більше всіх постраждав Шевченко – його віддають в солдати з суворою заборонаю на всяку творчу діяльність. Довгі роки він служить в Орській фортеці в атмосфері щоденної муштри і знущань. Неяскрава природа степу і розмови з новими друзями дозволяють йому скрасити незавидний побут підневільного солдата. В долі опального поета дієву участь приймають друзі, які залишились на волі, але тільки за нового царя, через десятиріччя, відбулось бажане звільнення.

Поява цього фільму пояснюється тим, що тоді випускали так звані біографічні фільми. Сталін, який контролював кіно, особисто затверджував списки тих, про кого мали знімати. (2)

На 150-тиріччя Шевченка появився фільм «Сон» в якому роль Шевченка зіграв славнозвісний актор Іван Миколайчук.

Володимир Денисенко, який був учнем Довженка, написав сценарій разом із Дмитром Павличком, і цей сценарій – один з найцікавіших в усій українській кінодраматургії. Автори простежили шлях – від упослідженого хлопчини-кріпака до студента академії мистецтв, учня Брульова і визнаного, популярного поета. Простежили не тільки події, а й життя внутрішнє, його еволюцію, інтенсивність цього життя. А ще вони хотіли зрозуміти, чому молодий Шевченко не боявся арешту, слідства, в'язниці, немов передчуваючи близьку долю українських десидентів.

«На українського генія треба було подивитися іншими, ніж раніше, очима, звернути увагу на те, як він писав про Україну, котру бачив жертвою російської імперії. Звісно, це не могло прозвучати на повну силу, але, все-таки, фільм «Сон» є показовим у цьому сенсі. Досить згадати діалог молодого Тараса з дядьком Іваном, якого зіграв Дмитро Мілютенко.

«Дядько Іван в холодному залі Академії позує Шевченкові. Раптом, побачивши кістяк людини, запитує:

–Нащо оцю погань поставили?

–На ньому вчаться малювати.

–І малювати вчаться на кістках. І міста будують на кістках, – каже з осудом дядько

Іван. – Все на кістках та на кістках...» (3)

Тим, хто зхнав, як будувалася столиця Російської імперії, скільки українських життів поглинуло це місто, було зрозуміло, про що йдеться.

У фільмі «Сон» показано першу половину життя Шевченка – кріпацтво, викуп з неволі, навчання в Академії мистецтв в Петербурзі, поїздка в Україну і арешт.

Автори фільму передавали і внутрішнє життя свого героя, його думки, картини політичної уяви, снів, змішавши реальні події з подіями внутрішнього стану. Вони ставили перед собою кілька завдань: насамперед – олюднити Шевченка, зняти з нього бронзовий глянець, показати його як людину з живим почуттям, виявити джерела його таланту, виразити сучасне бачення і розуміння його. Точно викладаючи факти біографії, вони групували їх довкола проблем «поет і народ», «поет і влада».

В 1990 році письменники Іван Драч, Борис Олійник, Іван Дзюба, Павло Мовчан написали сценарій багатосерійного фільму для школярів, в якому задумали показати весь життєвий шлях Шевченка. За цю справу взявся режисер Станіслав Клименко. Але, на жаль, фільм «Тарас Шевченко. Заповіт» мистецькою подією не став. Зняв режисер дев'ять серій і на основі трьох останніх, на замовлення приватної студії, 1999 року в техніці відео змонтував ігровий фільм «Поет і княжна», де розповідається про знамениті три літа, де показані стосунки Тараса Шевченка і Варвари Репніної. В головних ролях – Тарас Денисенко і Галина Стефанова.

Окрім цих фільмів, котрі стали найвідомішими, образ Шевченка був

присутній ще в художніх кінострічках «Сторінка життя» 1964-го і «Братство» 2005 року, у якому три сюжетні лінії. Перша пов'язана з Кирило-Мефодіївським братством і його діячами. Друга – це історія романтичних взаємин Шевченка і княжни Репніної. Третя – про долю студента Петрова, по доносу якого організація була розгромлена, а «братчики» арештовані.

Також варто згадати чотирисерійну телепередачу Юрія Макарова «Мій Шевченко» (студія «1+1»), присвячений життю Великого Кобзаря. Поруч із загальнопоширеними відомостями у проекті розкриваються невідомі деталі з біографії автора, що дає цілісне уявлення про життя та особистість Тараса Шевченка. Менш ніж за рік на українські екрани вийдуть дві кінороботи, присвячені Тарасу Григоровичу Шевченку, – повнометражний фільм «Прощання з пустелею» за сценарієм Олександра Денисенка та серіал «Історія одного доносу», автор сценарію – Олександр Гаврош. Перші кроки до реалізації цих проектів вже зроблено.

1989 року за сценарієм Івана Дзюби та Павла Мовчана знято фільм «Тарас», режисером якого був Валентин Сперкач. Особливістю цього фільму є те, що в ньому відсутній дикторський текст, – так глядач має можливість чути лише самого Шевченка (авторський текст читають Богдан Ступка та Сергій Бондарчук). В основі фільму лежить процес творення Шевченком-художником однієї його картини (автопортрет із зображенням молодого поета зі свічкою), яку він намалював у молодості, а потім загубив і намагався згодом відтворити вже у зрілому віці.

На симпозіумі «Тарас Шевченко – апостол українського народу», організований Сатумарською філією Союзу українців Румунії (очелонею Михайлом Мачокою, який водночас є першим заступником голови Союзу українців Румунії, і якому було присуджено премію Фонду Тараса Шевченка «В своїй хаті своя й правда, і сила, і воля» за 2012 рік, за багатолітню подвижницьку діяльність на терені української культури, активну працю в організації українського культурно-просвітницького та громадського життя в Румунії), який відбувся 25-27 червня 2012 року, учасники з цікавістю переглянули продемонстровані їм два документальні фільми («Тарас» і «Кубанські козаки») режисера, лауреата Національної премії імені Тараса Шевченка Валентина Сперкача, який приїхав на симпозіум як делегат Товариства зв'язків українців за межами України («Україна – Світ») у супроводі голови секретаріату цього Товариства Алли Кендзери. За своє життя режисер-документаліст зняв близько 20 фільмів, серед яких найвідоміші: «Земля моїх предків» (1982), «Тарас» (1989), «Христос воскрес» (1991) та ін.

Література:

1. Юлія Бруховецька, «Шевченко в кіно», ж. «Кіно-Театр», № 2003.
2. З бази даних сайту «Кіно-Театр. РУ».
3. Юлія Бруховецька, там же.

ЩАСЛИВІ ДНІ

Перший щасливий день для групи учнів кількох сіл Мараморощини був той, коли голова Марамороської філії СУР, пан Мирослав Петрецький повідомив їх, що від 15-го липня до 4-го серпня вони будуть побувати в славному міжнародному таборі "АРТЕК".

Це найталановитіші діти-українці Румунії, які брали участь в Олімпіаді української мови та Фестивалі-конкурсі декламування української поезії, яких СУР нагородив путівкою в цей табір. Про табір було уже написано в газеті місяця липня.

Другий щасливий день був, коли учні, в супроводі батьків, зустрілися в осередку філії в місті Сігет з паном Мирославом Петрецьким, який побажав їм щасливої подорожі та прекрасних днів розваги й відпочинку.

Ми сіли в маршрутку й почали подорож в далеку дорогу дальших щасливих днів. Після довгої дороги ми доїхали до міста Симферополя, звідки нас повезли артеківським автобусом у табір "Хрустальний", де нас зустріла вожата Юлія Рошка, чудова дівчина-румунка з Кишинева (Молдавія). Тут було дуже багато учасників (60 держав). Генеральний директор табору Олена Піддубна привітала всіх "артеківців", на обличчях яких можна було прочитати радість. Вона побажала всім провести незабутні дні, успішно попрацювати на Дитячо-молодіжному саміті ОБСЄ (Організація з безпеки та співробітництва в Європі), знайти справжніх друзів, заспівати багато пісень, підкорити нові вершини та зберегти теплі почуття до прекрасної країни під назвою "АРТЕК".

Вперше, на 12-му Міжнародному дитячому фестивалі «Змінимо світ на краще», проводився дитячо-молодіжний саміт ОБСЄ, який займається з подоланням відмінностей між людьми та попередженням конфліктів, їх розв'язання, використанням інтернет-технології, захистом довкілля, питаннями безпеки та екології. Організатори створили умови у роботі саміту за напрямками: "Екологія", "Безпека", "Інформація" та мистецькій програмі "Планета талантів", в якій брала участь наша учениця Гавриляк Вероніка, яка була нагороджена грамотами за її виступ. Підсумком роботи було звернення учасників саміту ОБСЄ та 12-го Міжнародного фестивалю "Змінимо світ на краще" до ОБСЄ, глав держав та міжнародних громадських організацій з побажанням дітей будувати світ, в основі якого був би мир, дружба, повага та співпраця.

(Продовження на 13 стор.)

Лідія СПІВАЛЮК,
викладач української мови
села Вишавська Долина,
Мараморіш

ПОДОРОЖ БАНАТСЬКИХ УКРАЇНЦІВ НА МОГИЛУ Т. ШЕВЧЕНКА

День 2-го вересня ц.р. був надзвичайним для банатських українців: здійснилась наша мрія, наше бажання!

Автобус, добре виряджений, зібрав групу українців з трьох повітів – Караш-Северіну, Тімішу і Араду – та рушив з м. Тімішоари о 12 годині в далеку дорогу.

Я думаю, що це одна з найкращих подій, яку запропонували і здійснили керівники СУР.

Подорож румунською територією до Сату-Маре, де в готелі були приготовлені кімнати для нас, де відпочили і звідки ранком о 6-й годині рушили знову в дорогу, щоб перейти якнайшвидше кордон і продовжити нашу довгу подорож. Автобус набирив швидкості, щоб доїздити до Києва.

Милувалися чудовими пейзажами високих гір там, де починається Закарпатська область. Вечором прибули до Києва, де в Голосіївському готелі все було забезпечено: кімнати, вечеря, відпочинок після довгої дороги.

На другий день, після сніданку, в програмі була подорож до Канева на могилу Т. Шевченка.

Супроводжувала нашу групу п. Алла Кендзера, яка працює в Товаристві «Укра-

їна-Світ», в Товаристві зв'язків українців за межами України. Всі дивувались пречудовим краєм, проходили берегом Дніпра, в якому піднімалися сильні, високі хвилі, так точно, як писав Шевченко: «Реве та стогне Дніпр широкий, сердитий вітер завива...». Біля могили Шев-

ченка вклонилися, помолилися Богу, заспівали Вічну Пам'ять, зберегли на Його честь момент мовчання; опісля група заспівала кілька пісень, які звучали на Тарасовій горі на слова нашого Кобзаря.

Такий момент, таке переживання не можна описати! Сфотографували місця Тарасової гори, в цьому була і радість, і сум, все перелилось в долину, на хвилях Дніпра. Наше довгожданне бажання здійснилось завдяки наших керівників.

Коло могили Т. Шевченка відвідали великий Державний Музей-заповідник, де ми почули і побачили багато цікавого про життя і творчість Шевченка, бо читати, а побачити не все одно. Велика різниця!

Відвідали все: Його світлицю, сходили гранітними сходами, бо часи пробігли, Шевченків край великий, а до того, погода була нашим ворогом, коли то дощ, то сонце, то вітер...

Ніхто і ніщо не могли зупинити наше задоволення, яке залишиться назавжди в нашій пам'яті з думкою, щоб іще раз повернутися до Шевченкового краю і знову підніматися гранітними сходами на Тарасову гору і намілюватися таким чарівним краєм, відчутти Його слова: «Здається, кращого не має в Бога, як Дніпро».

(Далі буде)

Анна БЕРЕГІЙ

ЧЕРВОНА КАЛИНА – ПОЕТИЧНИЙ СИМВОЛ УКРАЇНИ

Коли вродливий, зеленокучерявий травень, скупаний у білопінному шумовинні весняного цвіту, закінчує господарювати на землі і передавати естафету часу рум'яному червню, саме тоді рясно зацвітає одна з найулюбленіших рослин нашого та багатьох інших слов'янських народів – калина звичайна.

Користь і краса цієї рослини настільки близькі людям, що рідко яка пісня нашого великого і славного українського народу не звернена до улюбленої калини: «**Ой, у лузі, лузі, гей калина стояла...**», «**Чи я в лузі не калина була...**», «**Ой, під калиною...**», «**Всюди буйно квітне черемшина, мов до шлюбу вбралася калина...**»...

Справді, кущі калини рясно зацвітають, вкриваються безліччю ніжних білих суцвіть і стоять собі серед зелені, наче юні наречені у білосніжних сукнях і мережливих фатах. Недаремно наш безсмертний Кобзар Тарас Шевченко писав:

**«Зацвіла у лузі червона калина,
Ніби засміялась дівчина-дитина».**

Задяки такому рясному, чудовому буйно-цвіттю калина стала в народі символом дівочої вроди, краси та цнотливості. Її цвітом у минулому прикрашали себе наші дівчата.

Суцвіття калини дуже оригінальні. По краю розміщуються колом яскраві білі квіти. Вони стерильні і ягід не утворюють, а слугують лише для приваблення комах. У середині суцвіття містяться непримітні дрібні квіти, які виділяють чимало нектару; вони двостатеві і плідні. Саме з них розвиваються дуже гарні червоні плоди – кістяки. Під час плодоношення калина виглядає надзвичайно гарно, її гілки суцільно обвішані кетягами яскраво-коралових, наче вкритих червоним лаком, плодів. Таке рясне і гарне плодоношення також не проминула увага поетичного народу, тому калина стала ще і символом зрілої жіночої краси.

Калина (і кора, і цвіт, і ягоди) дарує силу, здоров'я, бадьорість. І сік допоможе вам розминутися з простудними захворюваннями, не допустити авітаміноз, бо вважається, що

немає такого вітаміну, якого б не було в ягодах калини. Її поряд з смородиною, шипшиною вважають першим засобом, який допомагає врятуватися від нестачі вітамінів у зимово-весняний період. Ягоди калини багаті організмами, кислотами Р і особливо С – його в калині вдвічі більше, ніж у цитрусових.

Плоди калини широко застосовуються в народній медицині як проносний, патологічний і дезінфекційний засіб. Відвар ягід із медом п'ють при запальних захворюваннях верхніх дихальних шляхів. Знаю, що добрі результати здобувають у слабостях нирок, шлунку, а головне в гастритах, а я на своїм тілі переконався, що сік і ягоди калини скоро понижують тиск, а цей експеримент легко здійснити, і нічого не коштує.

В нас, тут у горах калину вирощують коло хати, як красу та допомогу в лікуванні. **Жовтень** – це оптимальний період збирати плоди калини.

В мене троє дітей. Коли хворіли на грип, або прямо простуджувалися, я їм давав пити по 2-3 ложки на день сиропу із калинових ягід; замість води, пили калиновий чай і, як результат: легше дихали і, взагалі, добре почувалися, ставали веселішими і динамічнішими. Спеціалісти стверджують, що в калиновій ягоді знаходяться всі вітаміни. Правда, що калинові ягоди не виліковують застарілі хвороби.

Я не лікар, але маю літератури багато щодо лікувальних рослин, а в горах ці всі рослини є найкращими. Беріть і їжте лісову ягоду і ягоду із города. Різниця велика щодо аромату, смаку і також із медичної сторони. Людина повинна рятуватись, починаючи із перших знаків, симптомів захворювання.

Хоч не спеціаліст, але, вживаючи калину як лікувальну рослину, згадаю читачам про калину-лічницю в народній медицині: 1. При серцевих болях: 3 чашки, 24 год. чай із ягід калини.

При гіпертонії і кашлю: 1 столову ложку по чотири рази в день – розтертих ягід із медом – 20 грамів. Суміш споживають після їжі.

При атеросклерозі і спазмах судин: Плоди калини розтерти і поставити в 250 мл. кип'ячої води, а потім пити 2-3 рази по 100 мл чаю.

При застуді, бронхіту, кашлю. Суміш розтертої калини із медом – 3-4 рази в день.

Для розгладжування зморшок. Пишу детально, бо знаю, що жінки вживатимуть мої поради, перебрані від інших.

Заморозьте сік плодів калини у вигляді кубиків льоду, якими щодня масажується лице. Після десяти процедур лице стає чисте, вугри, пігментні плями розгладжуються.

Маска з ягід калини з медом. Ягоди калини розтерти, додати чайну ложку меду. Отриману масу нанести на обличчя 30 хвилин. Ця маска має ефект відбілювання.

Калина в кухні

З ягід калини роблять варення і джеми.

Її плоди також сушать, щоб потім з сухих ягід робити відвари, настої. Тепер дуже багато господинь вживає цей метод сушіння фруктів, а також і грибів.

Взимку калину можна зберігати в замороженому виді або підвішувати за китиці на горищах.

Увага!

Плоди калини гіркоті на смак. Однак при термообробці протягом півторагодини гіркота зовсім зникає. Якщо ягоду калини заморозити, то гіркота також зменшується.

Я десь читав про квашену капусту із калиною, а також з давніх давен приготували пироги з калиною. Цю страву споживав в однієї вчительки в с. Чернетя коло Тімішоари. Вона була родом із Кіцманя Чернівецької області. Пироги були делікатесними, а капусту із калиною ще не споживав.

Дорогі господині і чоловіки, діти та юнаки не забувають збирати ягоди калини, що їх не припав сніг!

Юрій ЧИГА

ЩАСЛИВІ ДНІ

(Закінчення. Поч. на 12 ст.)

Втакій роботі брала участь Логош Таня, учениця полянської школи. Всі наші учні були активними. Ясне небо, ясні хмарки, ясне сонце, тепла морська вода, чисте кримське повітря, щоденні програми допомогли нам установити контакти з многими дітьми, мавши на увазі девізи: "Ми різні – у цьому наше багатство!", "Ми разом – у цьому наша сила!".

Було дуже приємно любоватись різними національними костюмами, танцями та послухати багато народних пісень представників країн Європи, Далекого Сходу, Азії, Америки. У нашій пам'яті zostали слова Валентини Довженко, Голови

Всеукраїнського благодійного фонду Надії і Добра, голови Оргкомітету Фестивалю, радника Прем'єр-міністра України:

"Цінуюте усе найкраще, здобуєте вами на нашому фестивалі – щирість, добро, чуйність і справедливість!", та слова Леоніда Кучми, ініціатора проведення цього фестивалю (Президент України 1994-2005 років): "Питання безпеки, екології та інформаційного простору, порушені вами на саміті, є життєво важливими для кожного з нас, а взаємна підтримка і співпраця дорослих та дітей справді змінять світ на краще". Не забудемо побажання успіхів у підтримці дружби та взаєморозуміння між людьми, висловлені Леонідом Кожарою, Діючим Головою ОБСЄ, Міністром закордонних справ України.

Ми, учасники Румунії, приносимо щире подяку усім дорослим за отримані знання, цікаві спілкування, нових друзів, незабутні враження та щасливі дні в Україні, в тому числі голові СУР панові Степану Бучуті та Мирославу Петрецькому, голові Марамороської філії СУР.

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

ВІТАЄМО ВАС, ДОРОГІ УЧНІ, З НОВИМ НАВЧАЛЬНИМ РОКОМ!

В цей перший, найголовніший день в житті кожної дитини-першокласника, кожного батька, який з радістю, гордістю і хвилюванням бачить свою донечку, чи свого синочка, вступаючи в перший клас, в справжнє життя, маючи з цього часу власні обов'язки та турботи. А в той самий час батько усвідомлює, що з цим першим днем школи перед дитиною відкриваються нові горизонти пізнання світу і самого себе.

«Ми вже учні! Браво нам!»

Літні канікули вже лишилися позаду. Настав новий навчальний рік, для деякого він перший, а для XII-ти класників це вже останній. Але перший день навчального року завжди і для всіх хвилюючий та незабутній.

В цей гарний, особливий Новий навчальний 2013-2014 рік, бажаємо всім вам від щирого серця, дорогі учні-українці, вчителі, батьки, багато, багато успіхів!

Хай щастить Вам у всьому!

(І.П.-К.)

Цікаве про школу та навчання

– Шведські учні, за спільною згодою батьків та директора, можуть перейти в наступний клас під час навчального року.

*

– У Сідней відкрита перша в світі школа англійської мови для папуг та інших птахів, що говорять. Їх навчають вимовляти вітання, жарти і навіть вірші.

*

– Цікавою особливістю чеської системи освіти є спосіб оцінювання учнівських знань: школярам ставлять оцінки до 5. Найбільш незвичним є те, що «одиниця» вважається кращою оцінкою, ніж «п'ятірка». Крім того, вчителі чеських шкіл викладають одночасно по кілька предметів, поєднуючи часом непоєднані (у нашому розумінні)

предмети. Один вчитель може проводити уроки з фізкультури та математики, або хімії, співів та чеської мови.

*

– У Фінляндії вчителі дотримуються суворого та вельми дивного правила: їм дозволено викликати учнів тільки за бажанням останніх. Окрім того, у фінських школах в одному класі на уроці працюють два педагоги – вчитель та його помічник.

А ще учні у Фінляндії виходять на вулицю на кожній перерві, незалежно від погоди та пори року.

*

– Якщо в нас навчання в школі перейшло на два семестри і навчальний рік починається 15 вересня, то в Японії навчальний рік починається в квітні, а розділений він на три частини – триместри. Перший із них закінчується всередині липня, після чого учнів відпускають на літні канікули. Другий триместр починається першого вересня і триває він до кінця грудня. А перехід з одного класу в інший відбувається під час тижневих весняних канікул. Окрім цього, протягом тривалого часу професія вчителя вважалася справою суто чоловічою. Отож і до сьогодні більшість японських вчителів – чоловіки.

Анатолій КАЧАН

ДОЩОВА ОСІНЬ

Водить осінь хороводи
То із листя, то з дощів.
На прогулянку виходять
Парасолі і плащі.

Там розмову парасолі
Із плащами завели:
«Ах, як довго у неволі,
У темниці ми були.

Та вернулися тумани,
Задощило в небесах, –
І ми знову у пошані,
Знов нас носять на руках».

І прийшли тоді до згоди
Парасолі і плащі,
Що найбільша насолода –
Це коли ідуть дощі.

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

Молода вчителька Лариса Семенюк в перший день нового навчального року зі своїми учнями Краснянської школи н-р 2 Мараморського повіту

УСМІШКИ

Черв'яків не вистачило

Ти чому запізнився до школи?

– Я хотів порибалити, а батько не взяв мене.

– Правильно зробив. Він, мабуть, пояснив тобі, чому треба йти до школи, а не рибалити.

– Звичайно. Він сказав, що черв'яків мало, на дві вудочки не вистачить.

Геніальна помилка Колумба

– Що ж ти шукаєш Індію в Америці?

– Гм... А я повторюю геніальну помилку Колумба...

Зуб – у лікаря

– Ти був сьогодні в зубного лікаря?

– Був.

– Ну й що? Зуб більше не болить?

– Не знаю. Лікар залишив його в себе.

Для «Веселого кролика» знадобляться:

- шматочок хліба,
- 3 кружечка вареної ковбаси,
- 2-3 скибки сиру для очей та вушок,
- 1 гілочка петрушки, соломка, консервована кукурудза,
- 1 зелена оливка, родзинка, зелена цибуля,
- 2 качанчики брюссельської капусти, майонез.

Робимо в такій послідовності:

ОСІННІЙ МОТИВ

Слова Юрія ПАВЛІША

Музика Юрія ПАРАЩИНЦЯ

Moderato

Voice 1
1. Жо-вті ко - си, жов-ті бро - ви, Збаг-ре-ні ус - та.
2. А ще ді - ти ходять бо - сі. Ві-тер- без під - ків.

Voice 2

1. Наближа - есь до дібро - ви О-сінь зо - ло - та.
Не ближись, чу - до - ва о - сінь, До мо-їх ро - ків.

2.

1. Жовті коси, жовті брови,
Збагрені уста.

Наближаєсь до діброви
Осінь золота.

2. А ще діти ходять босі.
Вітер - без підків.

Не ближись, чудова осінь,
До моїх років.

3. Почорніли дуба кігті,
Вітер гострить ніж.
Не ближись, я знаю бігти
Навіть босоніж.

«Дитяче Євробачення 2013» пройде під слоганом «Be Creative!»

Цьогорічне «Дитяче Євробачення», фінал якого відбудеться 30 листопада у Києві, пройде під слоганом «Be Creative!» («Будь творчим!»).

«Be Creative» («Будь творчим!») – це свого роду звернення до всіх учасників Дитячого Євробачення, які відкрили в собі

любов до музики як основу для творчого самовираження» - наголошує прес-служба НТКУ.

Нагадаємо, Україну на конкурсі представлятиме 12-річна Софія Тарасова. 30 листопада дівчина з'явиться на сцені палацу «Україна» з піснею «We are one».

З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ ВІТАЄМО ВАС!

***

1. **Віктора ГРИГОРЧУКА** (1 вересня 1950 р.) – голову Яської філії СУР. Народився пан Григорчук на мальовничій Буковині в українському селі Негостина. Початкову школу закінчив у рідному селі, а лицей в Сереті. Слідували роки вищої освіти – Бухарестський факультет – російсько-румунська мова, який закінчив 1973 р. Опісля слідувала праця перекладача в прикордонних військах м. Яси, де працював до виходу на пенсію в чині полковника. Пан Григорчук одружений на українці, має дочку стоматолога і внука. Як полковник-перекладач, брав участь в Договорі про кордон між Румунією та Україною. Також в переговорах між Румунією та Україною про острів Зміїний, за що його нагороджено Президентом Румунії Т. Бесеску Орденом лицаря за військові заслуги. Бажаємо п. Віктору Григорчучу подальшої активної праці на ниві СУР.

***

2. **Павла РОМАНЮКА** (2 вересня 1953 р.) – випускника українського відділення Сігетського лицейу ім. Драгоша Воде та Факультету іноземних мов Бухарестського університету, письменника, перекладача з румунської літератури, члена Спілок письменників Румунії та України, колишнього кореспондента часопису «Вільне слово» та україномовного журналу «Світо-вид», довголітнього викладача української мови Восьмирічної школи села Верхня Рівна, Мараморощина, з цього навчального шкільного року директора Коштільської восьмирічної школи і колишнього заступника голови Марамороської філії СУР.

Вітаємо п. Павла Романюка з його 60-тиріччям! На Многії і Благії Літа! та успіхів у викладацькій та літературній праці.

***

3. **Романа ПЕТРАШУКА** (8 вересня 1968 р.) – редактора г. «Вільне слово» вже 13-ий рік, викладача українського відділення Бухарестського університету, члена Комісії з питань освіти СУР. Народився Роман Петрашук в українській сім'ї учителів, випускників Серетської педагогічної школи, в буковинському селі Балківці, випускника лицейу ім. Лацку Воде м. Серет, Чернівецького Педагогічного Інституту ім. Осипа Маковея, Україна, та Факультету іноземних мов Бухарестського університету.

З виповненням гарного віку – 45 років з його дня народження – бажаємо Роману Петрашучу багато успіхів та радості в житті, сповнення всіх задумів та Многая і Благая літ!

***

3. **Ірину МОЙСЕЙ** (10 вересня 1971 р.) – головного редактора літературного журналу «Наш голос», колишнього Генерального секретаря СУР. Народилась Ірина Мойсей в Україні. Після закінчення Фізико-математичного факультету та

одруження із студентом-українцем, вихідцем задунайських козаків Богданом Мойсеєм, випускником Дрогобицького факультету України, доля завела її в Румунію, про яку дотоді мало що і знала, де почала працювати при СУР в журналі «Наш голос», після чого скоро стала і його головним редактором.

Пише на дитячі теми вірші та оповідання. Багато сили і успіхів у праці!

***

5. **Миколу-Мирослава ПЕТРЕЦЬКОГО** (16 вересня 1985 р.) – одного із засновників, ще студентом будучи з своєю сестрою і кількома марамороськими студентами, Клузької філії СУР, випускника Клузької Академії економічних наук, члена Юридичної комісії СКУ. Народився Микола-Мирослав на Мараморощині в українському с. Верхня Рівна в сім'ї з глибоким українським корінням з діда-прадіда, що і привело віддано і активно працювати зі всією родиною, для розквіту своєї менишини – українців Румунії. Після закінчення факультету записався на Мастерат в м. Бая Марє зі спеціальності Адміністративне Право та Статус Державного службовця, який закінчив на відмінно. Економічний радник СУР та відповідальний-контролер по фінансовому запобіганню СУР. Активно працює на ниві українства Румунії, член хору «Ронянські голоси» і танцювального колективу «Соколи». Допишує до часописів СУР.

***

6. **Ірину-Любу ГОРВАТ** (17 вересня 1963 р.) – генерального секретаря СУР. Народилась п. Горват в с. Русково, Мараморощина, в українській сім'ї випускників Української Педагогічної школи м. Сігет, Мараморощина, рушанки та банатського українця, школи, яка виховала і випустила в світ нелегкого післявоєнного періоду марамороську українську молодь, що з честю несла здобуті знання від своїх вірних викладачів, які зуміли всадити в серця своїх учнів ту любов, яку важко і по сьогодні перевершити.

В 1995 р. закінчила п. Люба Горват Історичний факультет Ужгородського Національного Університету, а 1999 р. отримала ступінь кандидата історичних наук. Тема докторської роботи: «Соціально-економічний, політичний і культурний розвиток українців Мараморощини (Румунія) 1918-1945 рр.». Між 1999-2000 рр. працювала асистентом кафедри історії України Ужгородського Національного університету м. Ужгород. З 2000 р. і по цей час працює головним науковим співробітником Повітового музею м. Сату Марє.

Крім науково-дослідної роботи, має ряд статей і книг, а також розробляє та приймає участь в європейських проектах.

Організатор конференції «Українсько-румунські відносини. Історія та сучасність», координатор збірника «Українсько-румунські відносини. Історія та сучасність».

Статті та праці:

– Нариси з історії українців Мараморощини (Румунія) в 1918-1945 роках, Ужгород. 2000 р., 100 ст.

– Співавтор – М. Меґеш 1938-1939 роки у портретах – спів. М. Венеш.

– Карпатська Україна, Ужгород, 1998, 98 ст.

– Церква Святого Миколая міста Сату Марє – Мінтіу: історія та сучасність.

– Історія Мукачівсько-грекокатоліцької єпархії. Документи, II том.

– Слов'янські та румунські рукописи, які зберігаються у бібліотеці Ужгородського національного університету.

– Легенди та фольклор у прикордонній зоні Музею, прикордонна спадщина та ін.

***

7. **Міхаєлу ГУЦАН** (23 вересня 1960 р.) – технічного секретаря Сучавської філії СУР, уродженця Буковинського краю, яка активно і віддано працює в своєму секторі. Багато успіхів!

***

8. **Олександру-Любу ПУЮ** (26 вересня 1964 р.) – технічного секретаря, найбільшої організації СУР (зверх 35 тисяч українців) Марамороської філії СУР. Народилась Олександра-Люба (Лєся), з дому Семенюк, в гарному українському селі Верхня Рівна, Мараморощина, в справжній українській сім'ї Марійки та Івана Семенюк, багаторічного директора Верхньорівнянської школи. Побажаймо п. Лєсі багато успіхів в її праці.

**ЩИРИ ПОБАЖАННЯ
ДОБРА НАШИМ ЮВІЛЯРАМ
ТА НА МНОГІЙ І БЛАГІЙ ЛІТА!**

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПРОВІД СУР

Культурно-просвітницький часопис
Союзу українців Румунії

ВІЛЬНЕ СЛОВО

РЕДАКЦІЯ

Головний редактор – Іван КОВАЧ
Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Роман ПЕТРАШУК

*

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК
Друкарня «S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»
Бухарест, Румунія
ISSN 1223-8988

Adresa redacției: Uniunea Ucrainenilor din România
str. Radu Popescu nr. 15, Sector I, București, ROMÂNIA
Tel. 0212220748, 0212220753

Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com

**Наклад фінансований
Союзом українців Румунії**